

ORTSANALYS BOVIKENS BY



UPPDRAGET – EN ORTSANALYS

Bygg- och miljönämnden gav 24 april 2006 (§117) på uppmaning av Bovikens bys samfällighetsförening dåvarande bygg- och miljökontoret i uppdrag att utforma och genomföra en ortsanalys för Bovikens by. Syftet med denna analys var enligt uppdraget att visa på vilka intressen och begränsningar samt vilka behov som finns i och runt Bovikens by och skapa underlag för bedömning vid förtätning av bebyggelse. Ortsanalysen är vägledande för bygglov.

Tidigare planarbete

Inga detaljplaner finns för området. För Boviken finns en förtätningsstudie (antagen av byggnadsnämnden 1982) som upprättats av Skellefteå kommun. Den ger ingen vägledning idag.

BOVIKENS HISTORIA

Boviken och Fällbäcken är byar där fiske i kombination med småskaligt jord- och skogsbruk har varit de viktigaste försörjningsområdena under lång tid. Boviken var förmodligen ursprungligen en fäbod under Hedensbyn, men fastboende bönder fanns i Boviken redan i början av 1500-talet. De första gårdarna låg nära havsviken som då gick högre upp.



Laga skifte ägde rum 1830-32. Bebyggelsen var då koncentrerad till området vid nuvarande fyrvägs korsningen ("Hörnet") mitt i byn. Vid skiftet planerades också vägarna in och fick i huvudsak den sträckning de har idag. För byns utseende innebar alltså skiftet att bebyggelsen förlades längs vägarna och odlingsmarken samlades mellan Boviken och Fällbäcken.

Fisket har långt in på vår tid varit en viktig binäring; Bovikens bönder fiskade sommartid från fiskelägena Finnällan och Storsnäckhamn på Kågnäset.

Före 1932, när Riksväg 13 byggdes, hade Boviken mindre utfartsvägar mot Skellefteå i söder och Kåge i norr.

Se i övrigt "Byar i förändring" och "Livet vid Boviksfjärden".



BEBYGGELSESTRUKTUR – VAR LIGGER HUSEN?

Bebyggelsestrukturen har sitt ursprung i ett fåtal gårdar som ursprungligen låg invid vägen. Gårdarna och dess omland har genom historien delats och bebyggelsen mellan gårdarna och längs vägen har förtätats. Centralt i byn placerades bönhuset och skolan, vilka har ett högt kulturvärde. Byn består av två huvudstråk, den äldre bygatan och senare den så kallade norra bygatan som etablerats senare. Husen ligger som randbebyggelse i öst-västlig riktning längs vägarna, i skogsbrynet och inte mitt i det öppna landskapet. Även om Boviken idag inte har eget jordbruk, berättar det öppna landskapet fortfarande om byns historiska karaktär.



Ortsanalysen gäller hela byn, även om det viktigaste öppna landskapet finns i den östra delen.

FÖRHÅLLNING TILL BEBYGGELSESTRUKTUREN

Viktigast för strukturen är att bevara det öppna landskapet öppet och minimera ingrepp på odlings- och naturmark. Se *figur 1* för vilket område som är viktigast att hålla öppet.

För samtidig etablering av större bebyggelseområde, ex i norra bygatans östra förlängning eller i byns västra delar mot E4, ska detaljplan upprättas. Enstaka förtätning kan fungera bra i sammanhängande bebyggelse. Dock bör det göras på ett sådant sätt att strukturen och skalan beaktas och att områden som anses värdefulla för omgivningarna och landskapet värnas.

Det finns ett värde i den historiska struktur av randbebyggelse, som Boviken till viss del fortfarande har idag, med husen i skogsbrynen längs vägarna. Redan idag finns dock ett antal områden med hus i andra och tredje led.

För att behålla den naturliga avrinning som idag formar landskapet bör bebyggelsen placeras på platser som inte innebär att vattenflöden för ytvatten och grundvatten påverkas negativt. Tekniska anläggningar som placeras i området i bör så långt möjligt integreras i omkringliggande natur och/eller bebyggelse. Pumpstationen har idag en något olycklig placering. Strandskydd på 100 meter råder i området. Etableringar i närheten av stranden ska göras varsamt.

UTFORMNING – HUR SKA HUSEN SE UT?

Strukturen: Att husen ligger längs vägarna i skogsbrynet och inte i det öppna landskapet m.m. är viktigare för byns karaktär än husens utformning. Följande rekommendationer är därför just rekommendationer.



Hustyp: I huvudsak enfamiljshus och parhus med komplementbyggnader och uthus. Detta stämmer väl överens med Bovikens historik och dess nuvarande bebyggelse.

Våningsantal: 1-2 våningar. Möjligt att inreda vind. Detta stämmer väl överens med byns historik och nuvarande bebyggelse.

Material: Materialen får gärna ha en historisk anknytning och underordna sig omgivande bebyggelse och landskap.

Tomtstorlek: Storleken på en ny fastighet vid avstyckning bör vara minst 2 000 m².

Utformning och färgsättning: Byn har varierad karaktär idag, med äldre gårdar och yngre villor. Det finns inga särskilda rekommendationer, men som alltid ställer ett mer avancerat uttryck stora krav på utformningen. Färgskalan i Boviken är varierande och har följt med i olika tidsepoker.

Markberedning och staket: tomters utformning och nivåer samt bör, liksom husens placering, underordna sig landskapet och ingreppen ska minimeras i syfte att kunna behålla rådande landskapsbild. Staket får gärna ha lantlig karaktär.

Teknisk försörjning: nya fastigheter bör kopplas på befintligt kommunalt vatten- och avloppsnät. Enskilda vatten- och avloppsanläggningar bör så långt som möjligt undvikas.

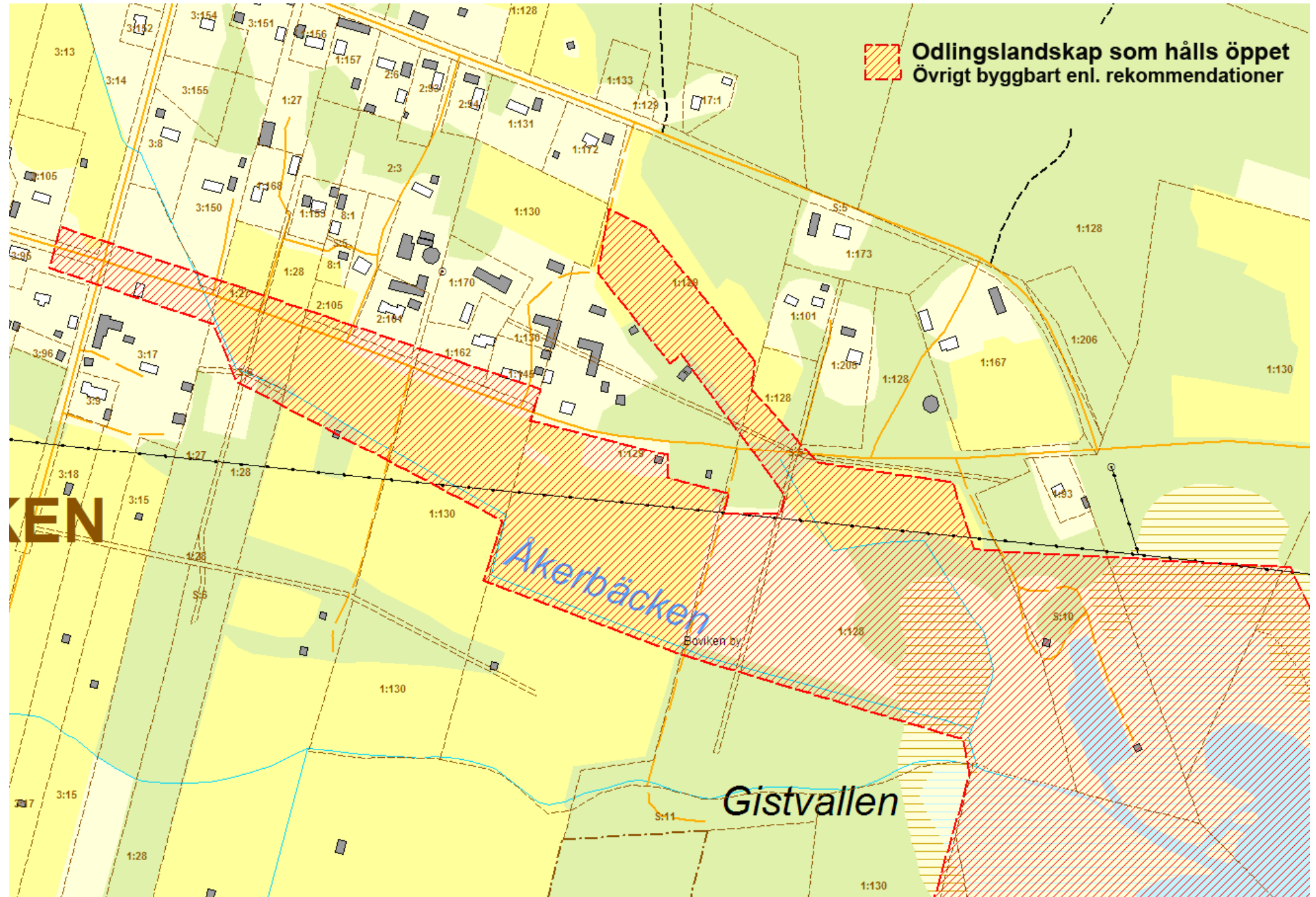


ALLMÄNNA REKOMMENDATIONER

- Bevara det öppna odlingslandskapet och det som hör dit, ex lador och diken. Frånsett detta, och allmänna anläggningar i hamnen etc, ingen bebyggelse i markerat område (*figur 1*). En tomt kan dock gå ut över odlingslandskapet, så länge den delen inte bebyggs.
- Även landskapet i övrigt är värdefullt. Schaktning måste göras med omsorg och anläggning av gräsmattor kan kombineras med skogstomt.
- Nya hus anpassas avseende placering, struktur och utformning enligt rekommendation ovan.
- Säkerställ kontakten med fjärden genom organiserad och återkommande röjning, även vid gamla Riksväg 13.
- Bevara befintlig bebyggelsestruktur med möjlighet till mindre kompletteringar.
- Lägg industriverksamhet utanför byn.
- Underhåll ödehus, eller riv dem. Att låta hus stå och sakta förfalla drar ner helhetsintrycket för hela byn.



FIGUR 1, Karaktärsskapande odlingslandskap i Boviken.



Källor

Vision Boviken 2030 - Plan för hållbar utveckling. Rapport från Kvarken Miljö II- ett Interreg IIIA-projekt (2006). Länsstyrelsen Västerbotten, Umeå.

Livet vid Boviksfjärden (2007). Berglund, N-O, m fl. Bodwicks hembygdsförening, Skellefteå.

Byar i förändring. Tätortsnära utveckling med kulturmiljö som resurs (avsnittet Boviken, s. 24-30) (2010). Skellefteå museum.

Historiska kartor (Lantmäteriet) www.lantmateriet.se Lantmäteriet, Gävle

Ortsanalysen är antagen av bygg- och miljönämnden juni 2015.

